

PREZENȚA BIBLIOTECILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA PE HARTA BIBLIOTECILOR LUMII

Valentina POPA

ORCID 0000-0001-8345-9797

Rezumat: În 2023, Harta Bibliotecilor Lumii a inclus date din 150 de țări, cu un total de 2,8 milioane de biblioteci, inclusiv naționale, publice, școlare și universitare. Republica Moldova figurează cu 2563 de biblioteci, variind de la biblioteci naționale, la școlare și publice. Harta sprijină accesul la informație și educație, ajută la planificarea strategică și evidențiază inegalitățile în dezvoltarea infrastructurii bibliotecilor. De asemenea, ea facilitează colaborarea internațională și susține drepturile la informație, contribuind la îndeplinirea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. Bibliotecile din Moldova au început să figureze pe Harta IFLA din 2018, iar platforma oferă și istoriile de succes ale bibliotecilor care au un impact pozitiv asupra comunităților. Harta promovează colaborarea internațională, sprijină dezvoltarea bibliotecilor și evidențiază importanța accesului la informație de nivel.

Cuvinte-cheie: statistica de bibliotecă, Harta Bibliotecilor Lumii, Republica Moldova pe Harta Bibliotecilor Lumii, resurse internaționale de bibliotecă.

Abstract: In the year 2023 the IFLA Library Map of the World (LMW) provided information from 150 countries with the 2.8 million libraries – national, public, school and university ones. The Republic of Moldova figured on it with 2563 libraries, ranging from the national library to the school and public libraries. Library Map of the World gives access to knowledge and education, supports strategic planning, and highlights inequalities in the development of library infrastructure. It facilitates international cooperation and empowers right to information, contributing to the UN Sustainable Development Goals (SDGs). For the first time Moldovan libraries contributed to the IFLA Map in 2018. This platform offers the success stories of libraries that have a positive impact on communities. This map promotes international cooperation, supports the development of libraries and emphasizes the importance of access to this representative source of basic library data.

Keywords: library statistics, IFLA Library Map of the World (LMW), Republic of Moldova on the LMW, access to international library resources.

Harta Bibliotecilor Lumii realizată de IFLA (*International Federation of Library Associations and Institutions*) reprezintă o inițiativă globală de cartografiere și vizualizare a diversității activităților și distribuției bibliotecilor din întreaga lume. Ea este un instrument util și captivant pentru profesioniștii din biblioteconomie și știința informării și pentru toți cei interesați de evoluția și accesul la informații în diverse comunități globale. Această platformă este creată în parteneriat cu furnizorii de date statistice și istorii de succes, bibliotecile naționale, asociațiile de biblioteci și organizațiile de susținere a bibliotecilor din întreaga lume. Setul principal de indicatori prezenți pe Harta IFLA include: numărul total de biblioteci, numărul de biblioteci care oferă acces la internet, numărul de angajați cu normă întreagă, numărul de voluntari, numărul de utilizatori înregistrați, numărul de vizite fizice, numărul de împrumuturi fizice și numărul de împrumuturi electronice.

În anul 2023 pe Harta Bibliotecilor Lumii (<https://librarymap.ifla.org>) au fost prezentate date statistice din 150 de țări, cu un total de 2,8 milioane de biblioteci, inclusiv biblioteci naționale, universitare, publice, comunitare, școlare și alte tipuri de biblioteci. Aceasta include biblioteci din toate regiunile lumii, indiferent de dimensiunea, tipul sau scopul acestora și reflectă diversitatea culturală și lingvistică a bibliotecilor de la cele mici până la cele universitare sau naționale.

Republica Moldova figurează cu 2.563 de biblioteci de toate tipurile, inclusiv 2 biblioteci naționale, 1.288 de biblioteci publice, 1.152 de biblioteci școlare, 20 de biblioteci universitare și 101 alte tipuri de biblioteci – din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (colegii și centre de excelență), biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale) și biblioteci specializate.

Harta Bibliotecilor Lumii, dezvoltată de IFLA, joacă un rol crucial în promovarea accesului la informație și educație globală. Această resursă permite planificarea strategică și alocția eficientă a resurselor pentru dezvoltarea bibliotecilor în regiunile defavorizate. Prin analizarea distribuției informațiilor și accesibilității bibliotecilor, Harta facilitează identificarea inegalităților în dezvoltarea infrastructurii bibliotecilor din diferite țări/regiuni ale lumii și implementarea de programe pentru a

le reduce. Utilizarea sa sprijină drepturile la informație și promovează schimbul de bune practici între profesioniștii din domeniul biblioteconomic. Mai mult, Harta servește drept instrument de monitorizare a progresului în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă, contribuind la educația și cercetarea în domeniul bibliotecar și al impactului social al bibliotecilor. Bibliotecile dețin un rol-cheie în comunicarea despre Agenda ONU 2030 și pot genera schimbări și progres în dezvoltarea comunităților.

Există mai multe avantaje și câteva posibile dezavantaje pentru bibliotecile care sunt listate și vizibile pe Harta Bibliotecilor Lumii:

Avantaje:

- *Vizibilitate globală:* Bibliotecile listate pe Harta Bibliotecilor Lumii câștigă vizibilitate și notorietate la nivel global. Aceasta poate atrage atenția asupra colecțiilor speciale, resurselor digitale sau a inițiativelor educaționale pe care le oferă.

- *Acces la resurse internaționale:* Bibliotecile incluse pe hartă pot beneficia de acces la resurse digitale și de colaborări internaționale mai ușor, facilitând schimbul de informații și bune practici.

- *Oportunități de colaborare:* Fiind vizibile pe o platformă globală, bibliotecile au șansa de a stabili parteneriate și colaborări cu alte instituții din diverse țări, ceea ce poate duce la schimburi culturale și educaționale benefice.

- *Promovare a turismului cultural și educațional:* Bibliotecile incluse pe platformă pot atrage turiști și vizitatori interesați de patrimoniul cultural și educațional local.

Dezavantaje posibile:

- *Accesibilitate limitată:* Unele biblioteci mai mici sau mai puțin cunoscute din țări mai puțin dezvoltate pot să nu fie incluse pe Harta Bibliotecilor Lumii din diverse motive, cum ar fi lipsa accesului la internet sau resursele tehnice necesare pentru înscrierea pe platformele respective.

- *Competiție crescută pentru resurse și finanțare:* Bibliotecile incluse pot simți o presiune crescută de a se menține competitive și de a atrage finanțare pentru a rămâne relevante în contextul internațional.

- *Divergențe culturale și lingvistice:* Unele biblioteci pot întâmpina

dificultăți în a se adapta la diversele cerințe culturale și lingvistice ale utilizatorilor globali care ar putea accesa informațiile despre ele pe hartă.

În ciuda acestor posibile dezavantaje, beneficiile aduse de vizibilitatea globală și accesibilitatea la resurse internaționale fac ca includerea pe această platformă globală să fie, în general, un pas pozitiv pentru dezvoltarea și promovarea instituțiilor de bibliotecă.

Bibliotecile din Republica Moldova sunt prezente pe site-ul Harta Bibliotecilor Lumii, începând cu anul 2018. Datele sunt prezentate conform Chestionarului IFLA (<https://librarymap.ifla.org/>).

Ea oferă cercetătorilor o modalitate ușoară de a obține informații despre activitatea bibliotecilor din altă țară care a aderat la acest proiect. În imaginea de mai jos este prezentat numărul total al indicatorilor raportați pe Harta IFLA, colectați de pe șapte continente. O analiză detaliată despre activitatea bibliotecilor din țările învecinate cu Republica Moldova nu poate fi realizată din motiv că din anul 2018 multe țări nu au raportat datele statistice pentru platforma globală. Pentru a spori eficiența ei recomandăm crearea unei arhive a datelor statistice prezentate pentru mai mulți ani consecutiv, deoarece în prezent sunt accesibile doar datele recente, pe parcursul anului curent.

În captura de ecran de mai jos sunt prezentați indicatorii statistici pentru anul 2023.

	Number of Libraries	Libraries with Internet Access	Full-Time Staff	Volunteers	Registered Users	Physical Visits	Physical Loans	Electronic Loans
Worldwide Totals	428.9	63.6	269.5	136.4	198,466	958,457	1.9 M	3.8 M
Africa	149.9	40.0	32.1	2.4	20,728	387,328	272,011	52,504
Asia	516.2	19.9	191.5	114.5	149,254	326,212	908,528	5.5 M
Europe	411.2	204.7	681.8	634.9	257,669	3.0 M	4.1 M	2.9 M
Oceania	328.2	54.7	370.6	14.6	473,315	3.6 M	1.1 M	4.5 M
Northern America	360.9	273.9	848.3	4.1	536,495	4.9 M	7.2 M	637,538
Latin America & Caribbean	247.2	66.5	171.5	27.0	502,050	520,426	439,619	2.3 M

Recomandăm pentru o analiză a activității bibliotecilor din alte țări să se opereze cu indicatorii demografici per un milion de locuitori. Pentru ca datele statistice să fie reprezentative, statistica recomandă analiza în raport cu numărul de populație, deoarece bibliotecile sunt cele care prestează servicii ținând cont de numărul de locuitori-țintă. În imaginea precedentă au fost prezentate datele statistice conform indicilor demografici per 1 milion de locuitori.

Harta Bibliotecilor Lumii poate fi utilizată ca instrument de *advocacy*, care oferă acces la istoriile de succes privind modul în care bibliotecile din diferite țări contribuie la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă și servesc drept parteneri în satisfacerea nevoilor de dezvoltare locală. Istoriile de succes demonstrează modul în care bibliotecile prin oferirea accesului la informații contribuie la îmbunătățirea rezultatelor celor 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD) care înlesnesc dezvoltarea economică, de mediu și socială. Acest compartiment al Hărții este încă un stadiu incipient și conține 58 de istorii de succes din 36 de țări. În anul 2021, Republica Moldova a transmis o istorie de succes din raionul Sângerei, satului Bilicenii Vechi: „Biblioteca mobilizează comunitatea pentru a asigura sănătatea și igiena adecvată pentru grădinița locală”. Pentru următorii ani, conform Strategiei de dezvoltare a Bibliotecii Naționale anii 2024-2030, Centrul Național de Statistică privind Activitatea Bibliotecilor și-a propus să colecteze cele mai reprezentative istorii de succes din bibliotecile din țară. În urma unor analize care să corespundă criteriilor sugerate de Harta Bibliotecilor Lumii, e necesar în fiecare an să transmitem câte două istorii de succes.

The screenshot shows the 'Library Map of the World' website. The header includes the logo, navigation links (HOME, SDG STORIES, COUNTRIES, CONTRIBUTORS, ABOUT), and a language dropdown set to 'English'. The main content area features a story titled 'Republic of Moldova' and 'Relevant SDGs' (SDG 6: Clean Water and Sanitation). The story is about a kindergarten in Bilicenii Vechi, Moldova, where children lack access to clean water and sanitation. A video player on the right shows a woman, Aurel Surdu, speaking about the situation. The video title is 'Istoria unei femei devotate satului Bilice'.

Istoriile de succes transmise de către biblioteci includ adesea exemple de impact pozitiv pe care bibliotecile le au asupra populației din aria de servire. Ele pot include:

- *Promovare a lecturii și educației:* Bibliotecile pot demonstra cum au ajutat la îmbunătățirea nivelului de alfabetizare și de competențe în rândul copiilor și adulților din comunitate.
- *Acces la informații și resurse:* Exemplele pot ilustra cum bibliotecile au facilitat accesul la informații utile, cum ar fi sănătatea, educația, tehnologia sau carierele, pentru membrii comunității care altfel ar avea dificultăți în obținerea acestora.
- *Sprijin pentru comunitatea locală:* Bibliotecile pot fi centrale în oferirea de programe și servicii care sprijină nevoile specifice ale comunității, cum ar fi programele pentru tineret, asistența pentru locuitorii cu nevoi speciale sau susținerea afacerilor mici și mijlocii.
- *Cultură și diversitate:* Istoriile de succes pot evidenția modul cum bibliotecile promovează diversitatea culturală prin colecții de cărți și evenimente culturale care educă comunitatea despre diferite culturi și tradiții.
- *Inovare și adaptabilitate:* Bibliotecile pot exemplifica modul în care se adaptează la schimbările tehnologice și sociale pentru a răspunde nevoilor în continuă schimbare ale comunității lor.

Utilizarea Hărții IFLA poate ajuta la evidențierea bibliotecilor din Republica Moldova într-un context global, oferind o imagine clară asupra distribuției acestora și a diversității serviciilor pe care le oferă.

Prin participarea în rețelele internaționale și folosirea hărții, bibliotecile din Republica Moldova pot accesa resurse și bune practici din alte țări, contribuind astfel la îmbunătățirea calității serviciilor oferite comunităților locale. Totodată această platformă globală poate servi și ca instrument de *advocacy* pentru a atrage atenția asupra nevoilor și realizărilor bibliotecilor din Republica Moldova în fața comunității internaționale și a decidenților politici.

Impactul Hărții IFLA poate fi analizat din mai multe perspective:

- *Promovarea accesului la informație:* Bibliotecile sunt principalii promotori și furnizori ce oferă acces gratuit la toate tipurile de informații pentru toți cetățenii. Harta evidențiază locațiile și distribuția bibliotecilor din diverse regiuni ale lumii, contribuind astfel la promovarea accesului la informație și educație în comunități diverse și îndepărtate.

- *Sprijinirea dezvoltării bibliotecilor:* IFLA colaborează cu organizații și guverne pentru a sprijini dezvoltarea bibliotecilor și a serviciilor acestora în întreaga lume, utilizând Harta pentru a identifica nevoile și lacunele existente.

- *Încurajarea colaborării internaționale:* Harta servește ca instrument pentru consolidarea colaborării internaționale în domeniul bibliotecilor, facilitând schimbul de expertiză, resurse și bune practici între diverse țări și regiuni.

- *Susținerea drepturilor la informație:* IFLA promovează drepturile la informație și accesul deschis la cunoștințe prin intermediul bibliotecilor. Harta evidențiază importanța acestor drepturi și ajută în monitorizarea progreselor în acest sens la nivel global.

Prin analiza datelor statistice stocate în Harta Bibliotecilor Lumii se observă locul bibliotecilor din Republica Moldova în comparație cu alte țări. Indicatorii demonstrează că activitatea bibliotecilor din Republica Moldova este în pas cu activitatea bibliotecilor din lume și ele sunt încă destul de vizibile în comunitate.

Referințe bibliografice:

1. Library Map of The World. International Federation of Library Associations and Institutions. Disponibil: <https://librarymap.ifla.org/map> [accesat 2024-07-07].
2. Regulamentul de organizare și funcționare a Centrului Național de Statistică privind Activitatea Bibliotecilor. Chișinău, 2024. 8 p.